

schreven worden, waarin zelfs zijn naam vermeld wordt. Want hij vormt geen schakel, hij heeft „de Vorm” geen decimeter verder gebracht, of indirect ook voortgeholpen. Hij opent geen nieuwe perspectieven, hij kweekt geen school en zijn invloed is, in laatste instantie, van niet de minste beteekenis. Er zullen er zijn onder de schilders, ongetwijfeld, die zijn toets en techniek bestudeeren: en enkelen zullen daar veel van leeren. Doch dan is het de vraag, of zij niet hetzelfde, wellicht beter nog, zouden leeren van Renoir en Manet, van Tintoretto en Goya, van Velasquez en Frans Hals, of ook, vermoedelijk, van Breitner en Verster.

Kenmerkend is het ook voor de tegenstelling van beide schilders, dat Whistler in jonger dagen voor een charlatan werd uitgemaakt, in later dagen door velen als een genie werd geëerd; onbegrijpelijk haast is het voor ons dat hij b.v. door Arthur Jerome Eddy als etser met Rembrandt en als portret-schilder met Velasquez werd vergeleken, terwijl hij als kolorist onovertrefbaar werd bevonden.... Ik betwijfel of wel eenig schrijver of criticus door werk van Sargent, hoezeer gewaardeerd ook van den beginne af aan, ooit tot zulke buitensporige dwaasheden werd bewogen. Ransom Whistler is gestreden. Hij werd op de meest bittere en belachelijke wijze eerst aangevallen en afgemaakt, zelfs door de meer intelligente critici dier dagen. Geprikkeld en getart sloeg de in den grond schuchter-milde, maar licht-gewonde en hyper-sensitieve Whistler terug op eene wijze, die al even weinig eerbaar was als de manier waarop Wagner zichzelf placht te verdedigen tegen zijn aanvallers. Whistler heeft bewezen iets over te hebben voor zijn kunst; hij werd gedwongen de „Thames-etsen” voor vrijwel niets te verkoopen, en bij zijn failliet-verklaring op vijf en veertigjarigen leeftijd werden enkele meesterlijke werken voor 120 gulden verkocht — ditzelfde jaar verwierf de drie en twintigjarige Sargent zich voorgoed een finantieel zekere positie door zijn portret van Carolus Duran in de Salon van dat jaar. Ransom Whistler is gestreden — en het pleit voor hem: het duidt op een zekere belangrijkheid.

Met dit al meen ik dat er e n k e l e portretten zijn van Sargent, die men met oneindig grooter recht met Velasquez zou kunnen vergelijken. Want in dit eene opzicht heeft Sargent den fijnzinnigen Whistler verre overtroffen: Sargent was een levend mensch. En dat zegt — niet alles, maar het zegt vrij veel, het scheidt mogelijkheden. — Whistler heeft ons werken gegeven van een gerijpte en gave volkomenheid, van een uitgesproken poëtischen inhoud, zelfs van een ietwat magische, gecompliceerde en rank-trillende schoonheid; in sommige weliswaar te photographische portretten raakt hij een dieper snaar, een voorname en meditatieve teederheid; in een enkel vibreerend etsje trilt een sprankelend-nerveuze gespannenheid, dat een verborgen vuur zou doen vermoeden, evenals